

עפ"ג 8461/12/15 - מחמד דענה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליימ
לפני כב' סגן הנשיא י' נועם, השופטת ר' פרידמן-פלדמן והשופט מ' בר-עם

עפ"ג 8461-12-15 דענה (עציר) נ' מדינת ישראל

מחמד דענה (עציר)

המערער

על-ידי ב"כ עו"ד מאהר חנא

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק-דין

סגן הנשיא י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט א' קורנהאוזר), מיום 21.10.15, בת"פ 42482-12-12, לפיו נגזר-דינו של המערער ל-16 חודשי מאסר בפועל, לשני מאסרים על-תנאי לתקופות שונות וכן לקנס בסך 50,000 ₪.

המערער הורשע בבית-משפט קמא, על-יסוד הודאתו בעובדות כתב-אישום מתוקן, בעבירות הבאות: הוצאת חשבונית או מסמך הנחזה לחשבונית, במטרה להביא לכך שאחר יתחמק מתשלום מס בו הוא חייב - לפי סעיף 117(ב)(3) בצירוף סעיף 117(ב1) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: החוק) (41 עבירות); שימוש במרמה או תחבולה - לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק (69 עבירות); הרשאה להכין או לקיים פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות כוזבות, לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה) (4 עבירות); שימוש בעורמה או בתחבולה - לפי סעיף 220(5) לפקודה (4 עבירות); ומסירת ידיעה כוזבת או דו"ח - לפי סעיף 117(1) לחוק (28 עבירות).

2. על פי עובדות כתב-האישום המתוקן, העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה, בתקופה שבין חודש אוקטובר 2004 לבין חודש יוני 2007, היה המערער רשום כעוסק במס הכנסה ומע"מ, כקבלן עבודות בנייה ושיפוצים. בתקופה הרלבנטית, הוציא המערער 41 מסמכים הנחזים להיות חשבוניות מס על שם עובד מורשה מוחמד דענא, מבלי שסיפק עבודה או שירות תמורתן, ומבלי שקיבל את הסכומים המופיעים בחשבוניות (להלן - החשבוניות הפיקטיביות). מדובר בסכום כולל של 2,200,154 ₪, אשר סכום המע"מ הנובע מחשבוניות מס אלה הנו 361,877 ₪. המערער מכר

חשבוניות אלה עבור עמלה. במהלך התקופה האמורה, הגיש המערער 28 דו"חות תקופתיים כוזבים למנהל מע"מ, בכך שכלל בהם את החשבוניות הפיקטיביות. המערער עשה את כל הפעולות האמורות במזיד, בכוונה להתחמק מתשלום מס או לעזור לאחר להתחמק מתשלום מס.

3. המערער הנו בן 40, נשוי, ואב לילדים. מתסקיר שירות המבחן אשר הוגש לערכאה הדיונית עולה, כי המערער נשר מלימודיו לאחר שמונה שנות לימוד, והתקשה להסתגל למסגרות ולשמור על יציבות תעסוקתית. מצבו הכלכלי קשה, ותלויים נגדו עיקולים. אשר לעבירות שבהן הורשע, נמנע המערער, בשיחתו בשירות המבחן, מליטול אחריות מלאה לביצוע; וטען כי נפל קורבן לשותפים עסקיים שהונו אותו. בנוסף, לא ראה המערער כל דופי בהתנהלותו, וביטא תחושות קורבנות ועוול. שירות המבחן התרשם, כי המערער מתקשה לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו, ואינו מקבל אחריות למעשיו. לצד זאת, הביע המערער רצון לניהול חיים נורמטיביים, אך שלל צורך בהתערבות טיפולית. לפיכך, המליץ שירות המבחן על השתת ענישה מוחשית ומציבת גבולות.

4. בגזר-דינו המפורט והמנומק עמד בית-משפט קמא על חומרת העבירות ונסיבות ביצוען. בית המשפט קבע, על-יסוד בקשה משותפת של הצדדים, מתחם ענישה אחד מחמת "הקשר ההדוק" שבין המעשים. הוא העמיד את המתחם על מאסר הנע בין 10 חודשים לבין 36 חודשים, בצד מאסר על-תנאי, וכן קנס משמעותי הנע בין 40,000 ₪ לבין 200,000 ₪. בכל הנוגע לעונש המתאים, הביא בית-משפט קמא במניין שיקוליו את הרשעותיו הקודמות של המערער, אחת מהן בשל עבירת שוד מזוין מלפני 20 שנה, ואת אי-הסרת המחדל. לקולא, התחשב בית-משפט קמא בהודאתו של המערער ובנסיבותיו האישיות, לרבות מצבה הכלכלי הקשה של משפחתו. על-רקע האמור גזר את דינו של המערער, כאמור לעיל.

5. יצוין, כי ביום 27.1.16 נגזר דינו של המערער בת"פ 4086-12-14 בבית-משפט השלום בכפר-סבא בגין עבירות רכוש, ל-12 חודשי מאסר בפועל, מתוכם שבעה חודשים וחצי במצטבר למאסר בתיק שלפנינו וארבעה חודשים וחצי בחופף למאסר זה.

6. ב"כ המערער הלן בהודעת הערעור ובטיעונו בעל-פה על חומרת העונש. הוא טען, בין-השאר, כי העונש חמור יתר על המידה בהתחשב בכך שמדובר למעשה "בחשבוניות זרות" ובכך שגופים נוספים שהיו מעורבים בעבירות לא הועמדו לדין. בנוסף טען, כי שגה בית-משפט קמא הן בקביעת מתחם הענישה, והן בקביעת העונש המתאים בתוך המתחם. הוא הציג אסופה של פסקי-דין שבהם הוטלו עונשים מתונים מגזר-הדין שהושת על המערער.

7. לא ביקשנו את תשובתה של המשיבה לערעור, שכן לא מצאנו מקום להתערב בגזר-הדין.

כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמעש נ' מדינת ישראל (19.11.14); ע"פ 448/14 מדינת ישראל נ' אזולאי (24.11.14); וע"פ 4235/14 ראדאד חאטיב (3.2.15)). נפסק, כי גדרי ההתערבות האמורים נותרו על כנם גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרוך טוחסונב נ' מדינת ישראל (3.3.14); וכן ראו: ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל (5.8.13); וע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 10).

8. כבר דובר רבות על חומרתן של עבירות המס ועל הנזק שהן מסבות למדינה ולחברה; ובהקשר זה נפנה לדברים שהשמענו לאחרונה בעפ"ג 41706-02-15 כלותי נ' מדינת ישראל (29.4.15). עבירות המס, המסבות נזק למדינה ולחברה, הן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ובפעילותן של הרשויות הציבוריות הממומנות מכספי המיסים וחותרות תחת אמון הציבור בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעייהן - מן הראוי להטיל בגין עונשי מאסר בפועל ממושכים בצד קנסות כבדים. עמדה עונשית זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרתעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); ורע"פ 977/13 משה אודיז נ' מדינת ישראל (20.1.13)); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). עם זאת, גם במסגרת מדיניות

הענישה המחמירה האמורה, נדרש בית-המשפט בגדרה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לקולא בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהן ומביאים לחסכון ניכר בזמן שיפוטי; וכן, ובעיקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שמחוני, לעיל), אם כי הסרת המחדל היא גורם מקל אך לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניתן היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מן נ' מדינת ישראל (11.7.05)). מדיניות ענישה מחמירה זו, המחייבת הטלת מאסרים בפועל, בצד קנסות מכבידים, מיושמת הן בעבירות של העלמות מס לפי פקודת מס הכנסה והן בעבירות על חוק מס ערך מוסף. על-רקע האמור, מוטלים בדרך כלל עונשי מאסר ממושכים בגין עבירות מס; כאשר מובן, כי כל מקרה נבחן בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שלו ולנסיבותיו האישיות של הנאשם.

9. בענייננו, לא קמה עילה להתערב במתחם הענישה שנקבע על-ידי בית-משפט קמא, זאת נוכח חומרת העבירות ונסיבות ביצוען. מדובר בעבירות חמורות, שהעונש המרבי שנקבע בצדן עומד על חמש ועל שבע שנות מאסר, זאת בצד קנסות מכבידים. כפי שציין בית-משפט קמא, מדובר בעשרות עבירות שביצע המערער במשך למעלה משנתיים וחצי. המערער קיבל בעצמו תמורה על חשבוניות כוזבות, בין אם מדובר בחשבוניות פיקטיביות ובין אם מדובר בחשבוניות "זרות", אשר הביאו לנזק משמעותי לקופה הציבורית, לאחר שניתנו בידי אחרים. בצדק ציין בית-משפט קמא, כי אין מקום להבחין בין אדם שמשלם מתשלום מס לבין מי שמבצע פעולה שמטרתה להביא לידי כך שאחר ישתמש מתשלום מס. כן יש להדגיש, כי המערער אף הגיש עשרות דו"חות תקופתיים כוזבים, ובכך פגע בערכי דיווח האמת, העומדים בבסיס קביעת מיסים נכונה ושיויונית, כפי שציינה הערכאה הדיונית. על-רקע האמור, מתחם הענישה שנקבע למכלול ביצוע העבירות, קרי - מתחם של מאסר בפועל הנע בין 10 חודשים לבין 36 חודשים, הנו ראוי והולם ואין להתערב בו. כך גם המתחם שנקבע בעניין שיעור הקנס.

כמו-כן, לא קמה עילה להתערב בעונש המתאים. בית-משפט קמא איזן בצורה ראויה בין מכלול השיקולים הרלבנטיים לקביעת העונש המתאים, ובכללם, מחד גיסא - קשייו של המערער להבין את הפסול שבמעשיו, כאמור בתסקיר שירות המבחן, ואי-הסרת המחדל; ומאידך גיסא - הודאת המערער ונסיבותיו האישיות אשר תוארו על-ידי בא-כוחו.

סבורים אנו, אפוא, כי לא נפלה כל טעות מהותית בגזירת הדין, והעונש שהוטל על המערער אינו סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה; ומשכך, לא קמה עילה להתערב בגזר-הדין.

10. על יסוד האמור לעיל, הערעור נדחה.

המזכירות תמציא עותקים מפסק הדין לבאי-כוח הצדדים וכן לשב"ס (היות שהמערער מרצה כיום מאסר בתיק אחר).

ניתן היום, י"א ניסן תשע"ו, 19 אפריל 2016, בהיעדר הצדדים.

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא